

Byen Luxembourg er hovedstad i landet Luxembourg. Over den dybe kløft, der skærer gennem byen, er der udsigt til den gamle bydels spir og tage.

Foto: PAUL AMES/AP

På kanten af nationalstaten

Luxembourg sætter som Europæisk Kulturhovedstad 2007 fokus på mangfoldighed og integration. Men selv i EU's mindste og verdens rigeste land frygter borgerne globalisering, servicedirektiver og polske arbejdere.

Af KLAUS ULRIK MORTENSEN

Jeg løsner kraven, lægger jakken i underarmen og træder nærmere bardisken, men bremses af en gruppe i store vinterfrakker, der i flok rejser sig fra stolene, krammer afsked og søger mod udgangen. Jeg er heldig at nå sidste omgang, mener bartenderen, som forklarer, at alle værtshuse i Luxembourg skal dreje fadølshaner om senest kl. 01.

En hjemmevant gæst med mave, fadøl og cigaretter i skødet følger samtalen. Eric Deck er belgisk statsborger, men den 32-årige softwareudvikler har boet det meste af sit liv i Luxembourg by.

»Luxembourg er et smukt og rart sted at bo og perfekt for børnefamilier, men kedeligt for unge mennesker. Man vil ikke have folk til at rende rundt og brække sig i gaderne,« siger han og mener, at landet primært tiltrækker folk med interesse for penge og store biler.

En time tidligere forlod jeg hotellet ved banegården og fulgte den råklare nattehimmel gennem mennesketomme gader og stejle brostensveje, som leder mod den

gamle bydel i bunden af Pétrusse-dalen. Jeg smilede til en blå kronhjort, skåret i pap, på størrelse med en herrecykel og parkeret skødesløst mod en gul husmur i det smalle stræde. Den er valgt til logo for Europæisk Kulturhovedstad 2007, fordi kronhjorten trives bredt i Luxembourg og omegn, og fordi farven blå repræsenterer det håb og den nyskabelse, fantasi, mangfoldighed og kreativitet, som arrangørerne mener kendetegner programmet.

Hjemløshed

Plusordene er ikke nået frem til Eric Decks stamplads. Hvis man var interesseret i at promovere festivalen, burde man lægge flyers på barerne, mener han. Men selv hvis han og andre bargæster kunne række ud efter kulturelle tilbud, tror han ikke, at mange ville finde det besværet værd.

»En af mine venner så et fjernsynsprogram, hvor de spurgte folk på gaden, hvad det bedste ved at bo i Luxembourg var.

Fortsættes >

Foto: DPA

Den gamle bydel står i kontrast til det moderne europæiske midtpunkt.

JP-Leksikon

LUXEMBOURG

- > Areal: 2.586 km²
(Danmark: 43.094 km²)
- > Befolkning: 474.413 (2006).
(Danmark: 5,45 mio.)
- > Religion: 87 pct. romersk-katolsk. 13 pct. andre (mindretal af jøder, protestanter og muslimer)
- > Sprog: Det officielle sprog er lëtzebuergesch.
- > Hovedstad: Luxembourg (76.400 indbyggere)
- > BNP pr. indbygger: 384.090 kr. (2006)
(Danmark: 206.559 kr.)

- > Arbejdsløshedsprocent: 4,1 pct. (2006)
(Danmark: 3.8 pct.)
- > Styreform: Konstitutionelt monarki
- > Statsoverhoved: Storhertug Henri
- > Regeringsleder: Stats- og finansminister Jean-Claude Juncker
- > Parlament: 60 medlemmer, valg hvert femte år.
- > I regering: Det Kristelig-socialt parti (CSV) og Socialistpartiet (LSAP)
- > Historie: Luxembourg betyder den lille borg. Storhertugdømmet har været besat flere gange, men har beholdt selvstændigheden. Landet er i dag et betydeligt internationalt finanscentrum. Luxembourg er meget engageret i internationalt samarbejde igennem EU og NATO og er hjemsted for flere af EU's institutioner, bl.a. EF-Domstolen.
- > Research: Morten Barsballe Schmidt
- > Kilder: CIA – The World Factbook og Udenrigsministeriets Landefakta

JP-grafik: CP

”Lækre servitricer, store biler og billige cigaretter,” svarede de. Siger det ikke det hele?» spørger Eric Deck, men indrømmer samtidig, at det seneste kulturværtskab i 1995 var med til bl.a. at trække store musiknavne som Rolling Stones til landet.

Men med 140 nationaliteter, der udgør 40 pct. af de 460.000 indbyggere, og en daglig tilstrømning af 120.000 pendlere er det svært at bevare et kulturelt særkende. Eric Deck ser da også sammenblandingen af de mange nationaliteter som det, der adskiller Luxembourg fra andre lande.

»Det er spændende at møde mennesker fra andre lande i hverdagen og være på en bar hele aftenen uden at høre men-

Regentparret, storhertug Henri og storhertuginde Maria Teresa.

Foto: DPA

nesker, der taler lëtzebuergesch. Men jeg føler mig også hjemløs, fordi jeg ikke kan bruge min stemme i Luxembourg og ikke føler mig hjemme i Belgien,« siger han.

Livet på kanten

Mens Eric Deck taler om hjemløshed, taler Valérie Quilez om fascinationen af livet på kanten af nationalstaten. Hun er ansvarlig for kommunikationen under Europæisk Kulturhovedstad 2007 og viser rundt i den nyrenoverede remise Rotonde 1, som i det tidlige forår har fungeret som galleri for den engelske fotokunstner Martin Parrs udstilling ”Assorted Cocktail”.

»Jeg er ikke sikker på, at jeg kan leve langt fra fronten. Jeg er vild med mangfoldigheden. Det er som altid at være på ferie,« siger franskmænd, der er født og opvokset i Marseille, læste på universitetet i Tyskland og siger, at hun blot skal bo en uge på et hotel, før hun føler sig hjemme.

Det altoverskyggende fokus for kulturbåret er mangfoldighed, integration og migration. Luxembourg har besluttet også at inddrage den omkringliggende region, så aktiviteterne og projekterne strækker sig ind over de tyske, franske og belgiske grænser. De omkring 11 mio. indbyggere i området krydser dagligt grænser for at arbejde eller købe benzin, mad og cigaretter i nabolandene, men farer sjældent udenlands i forbindelse med kulturelle begivenheder.

»Det er vigtigt at få folks øjne op for, at de ikke behøver tage til Madrid, London eller Berlin for at se kultur. Det hjælper også til at bygge en fælles identitet op i regionen,« håber Valérie Quilez.

Fokus på integration

En større forståelse for fremmede kulturer og værdier vil ligeledes øge luxembourgernes sociale omgang med naboerne og kollegerne. Alt for mange nøjes med at møde hinanden under professionelle former og føler ikke behov for at omgås i fritiden, mener Valérie Quilez, og ser her et klart skel fra den engelske multikulturalisme.

God mening giver det, at man gennem markedsføring på gader og caféer lokker gæsterne til de kulturelle aktiviteter for herefter at lade dem sprede omtalen udenlands. Udendørs arrangementer senere på foråret vil formentlig trække fædre, mødre, børn og turister på gaden, men Valérie Quilez erkender, at Luxembourg i kraft af manglende universiteter og subkulturer har svært ved appellere til de unge. Den mindre remise, Rotonde 2, er derfor helliget det yngre publikum.

»Det skal være mere attraktivt at bo her. Selvfølgelig vil det være perfekt, hvis flere bliver her på grund af bedre tilbud, men kultur er ikke kun et politisk instrument til at opnå noget,« understreger hun.

Ved at dele udnævnelsen til Europæisk Kulturhovedstad 2007 med den rumænske middelalderby Sibiu sender Luxembourg et utvetydigt signal om at ville bringe det nye og gamle EU tættere sammen. Sibiu blev grundlagt af tyske udvandrere i det 12. århundrede, borgmester Klaus Johannes er tysk, og der eksisterer et tæt sprogligt slægtskab de to byer imellem.

»Alle folk i Luxembourg og omegn kender Sibiu. Samarbejdet skaber en positiv nysgerrighed, som jeg håber bevares og kommer til at gælde andre områder,« siger Valérie Quilez.

Kommunister og polske arbejdere

Men det er langt fra alle luxembourgere,

der hilser sprogsøskende, gæstearbejdere og globalisering velkommen. Jeg melder mig over skranken til de ivrigt smilende sekretærer på den kommunistiske avis Zeitung vum Lëtzebuerg Vollek i udkanten af byen og bliver henvist til et mødelokale med Lenin, nikotin og Che Guevara på væggene og cappuccinoautomat i hjørnet.

Få minutter senere undskylder Oliver Wagner sin forsinkelse. Den skulderfriserede journalist med rødder i den tyske grænseby Trier er indlandsredaktør på avisen, der udkommer i oplag på 8.000 eksemplarer, er støttet af Kommunistische Partei Luxemburgs og var blandt de skarpeste modstandere af EU's forfatningstraktat ved folkeafstemningen i sommeren 2005.

»Alle troede, at alle var for traktanten inden afstemningen. Men så gik de studerende og siden fagforeninger imod, og det endte med, at kun 57 pct. stemte for,« forklarer Oliver Wagner, mens han haler Gauloises ud af den 25 styk brede cigaretpakke på voksdugen.

Først havde den vældige og indflydelsesrige nabo Frankrig og siden Holland forkastet traktaten. Det skærpede presset på statsminister Jean-Claude Juncker op til afstemningen, men også internt i storhertugdømmet var der grund til at frygte vælgerne, til trods for at Luxembourg kan prale af verdens højeste bruttonationalindkomst pr. indbygger. Arbejdsløsheden er steget kraftigt de seneste år, og især mange unge har svært ved at finde arbejde. Samtidig giver EU's servicedirektiv polske arbejdere mulighed for at underbyde minimumslønnen.

»De arbejdsrettigheder, som vi har kæmpet for de sidste 100 år, er i fare på grund af EU,« mener Oliver Wagner og forklarer, at to tredjedele af de job, der bliver skabt i landet, er til specialister i banksektoren.

Luxembourg uden EU

De mange gæstearbejdere af primært por-

Højdepunkter i kulturåret**Forårsfestival**

- > Den 28. april springer den gamle bydel, Grund, ud i et veritabelt fyrværkeri af ild og musikalske installationer. Luxembourgere og turister skal lokkes ned i de historiske gader, deltage i folkefesten og se den klassiske arkitektur i nyt lys.

ReTour de Babel

- > Tilstrømning af udenlandsk arbejdskraft har været af afgørende betydning for Luxembourgs rejse mod velfærdssamfundet. Udstillingen i de tidligere stålfabrikker i det sydligt beliggende Dudelange sætter fra den 28. april til den 28. oktober de europæiske folkevandringer i et historisk, socialt, økonomisk og kulturelt perspektiv.

Giv agt, sigøjnere!

- > I containere spredt ud over byen kan nysgerrige fra den 24. marts til den 23. september ved hjælp af hverdagsredskaber, film og fortællinger få et indblik i de evigt forfulgte sigøjnernes dagligdag og historie. Udstilling er lavet i samarbejde med det rumænske Sibiu.
- > Det samlede program kan findes på www.luxembourg.org

Fotos: MARTIN PARR

Den engelske fotokunstner Martin Parr vender i udstillingen "Assorted Cocktail" vrangen ud på den vestlige kultur. De fleste forbinder Luxembourg med spejlblanke finanshovedsæder, mens færre ved, at man finder en bar i de fleste af landets supermarkeder.

tugisisk oprindelse skaber også store problemer for deres børn i skolerne. De forventes ved afslutningseksamen at mestre både portugisisk, lëtzebuergesch, fransk, tysk og engelsk.

»Hvis du er klar til det, er det en fordel også at lære engelsk, men ikke alle magter det, og så bliver de tabt til arbejdsløshed i systemet,« frygter han.

Men er det realistisk, at Luxembourg kan klare sig uden EU og udenlandsk arbejdskraft?

»Folk argumenterer som regel med, at to tredjedele af vores eksport går til EU, men 90 pct. deraf går til Frankrig, Tyskland og Belgien, som i forvejen er integreret i regionen, og ikke til England og Polen. Du kan også se på et land som Schweiz, som klarer sig fremragende uden for EU. Men jeg er ikke sikker på, at det vil skabe flere job at forlade EU,« siger Oliver Wagner.

Udsyn fra toppen

Jeg tager elevatoren seks etager op, banded over trængslen af mennesker og småløber ad trapperne den sidste etage op. Jeg er forsinket og når kun at puste én gang. Døren er åben, og Jacques Santer står med

fremstrakt hånd bag det imponante skrivebord. Det lyseblå tørklæde i brystlommen på hans tværribede jakkesæt matcher skjorten. Vi sætter os ned.

Jacques Santer er en stor mand. En verdensmand. Men også landsfader for et af verdens mindste lande. Statsminister i Luxembourg fra 1984 til 1995 og formand for EU-Kommissionen frem til 1999. I dag 69 år og bestyrelsesformand for bl.a. Euro Defense, RTL og Musée d'Art Moderne i Luxembourg.

Jeg spørger ham, hvad han mener kendetegner Luxembourg.

»Luxembourg er et lille, smukt land, men hvad er dets identitet? Vi har altid haft en stor procentdel af udlændinge, som har hjulpet med at bygge landet op, og jeg ser Luxembourg som et moderne samfund, et innovativt laboratorium. Men det er klart, at vi i dag har nogle problemer med mangel på veluddannet arbejdskraft og en stigende arbejdsløshed,« siger han.

Sproget er af stor vigtighed, mener han. Ikke blot for dem, som ikke behersker landets tre sprog, men også i et identitetshistorisk perspektiv. For første og eneste gang under interviewet lader han brille-

Kulturhovedstad

- > Luxembourg er sammen med Sibiu i Rumænien Europæisk Kulturhovedstad 2007.
- > Det er den første by, der udnævnes til kulturby for anden gang. Først gang var i 1995.
- > Luxembourg udvider kulturåret til at gælde samarbejdsregionerne i Frankrig, Belgien og Tyskland.
- > Landets motto er: Vi ønsker at forblive, som vi er.

stellet glide mellem fingrene og bokser med næverne, mens han genfortæller Luxembourgs drabelige historie frem til landets uafhængighed 1815, og da lëtzebuergesch blev officielt sprog i 1983.

Grænser for integration

Regeringen fremsætter i disse dage et lovforslag i parlamentet, som skal give udlændinge mulighed for dobbelt statsborgerskab. Men selv om Luxembourg ligger i Europas navle, understreger Jacques Santer, at der er grænser for, hvor vidt landet kan åbne sluserne for tilstrømningen.

»Det er en generel misforståelse, at folk tror, jeg går ind for De Forenede Europæiske Stater. Jeg har holdt 185 taler i mine fire år som kommissionsformand uden nogensinde at nævne dem.

Der er frygt i befolkningen for, at vi mister vores rigdomme. Jeg mener derfor, at det er vigtigt, at vi fokuserer på en regionspolitik i Europa. Det gør det muligt også at udvide samarbejdet i dybden. Hvis du år for år udvider EU i bredden, mister du til sidst muligheden for at have en union.«

Jacques Santer følger mig til elevatoren og trykker mig ned i stueetagen. Jeg spørger, hvorfor han ikke for længst har ændret den lov, der gør, at øl kun kan skænkes frem til kl. 01. Jeg hører noget med for og imod og vigtigheden af ro og orden, men at det også er vigtigt, at man kan have det sjovt. Jeg tror ikke, at jeg fik et svar.

klaus.mortensen@jp.dk

Foto: DPA

» Luxembourg er et smukt og rart sted at bo og perfekt for børnefamilier, men kedeligt for unge mennesker.«

Erik Deck

BELGIER, BOSIDENDE I LUXEMBOURG

Clairfontaine-pladsen med mindesmærket for storhertuginde Charlotte.